

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 Din. za tiskovino 80 Din. Član sekcije J. U. U. plača list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 17.153. Telefon 3112

Seja Upravnega odbora

V nedeljo 22. t. m. se je vršila v Ljubljani seja upravnega odbora sekcije, ki so ji prisostvovali tudi zastopniki sreskih učiteljskih društev. Seja je razpravljala o najaktualnejših stanovskih vprašanjih zadnjega časa. Sprejeti so bili važni sklepi glede etičnih in gospodarskih temeljev uradniške družine in glede našega izvenšolskega dela in kulturnega življenja.

Osebnost učitelja in učiteljski zbor na šoli

(Važni naglasi ob pričetku novega šolskega leta)

Kar sem naglaševal letos v juniju ob pregledu šol, sreza Maribor levi breg, smatram za važno in potrebno naglaševati prav posebno tudi ob pričetku šolskega leta in zdaj — ob pričetku odločenih nam težkih dni! Da, vračamo se vase, vračamo se v šolo, kateri dolgujemo v prvi vrsti naše sile, katere bomo še vse bolj kakor doslej koncentrirali okoli našega poklicnega ter stanovsko-organizačnega dela. To bodi odmev vsem razočaranjem kljubujočih idealistov — jugoslovanskih učiteljev! Smo in vztrajamo na delovnem pohodu za kvalitativni dvig vzgojnega in učnega dela jugoslovanske narodne šole! Smo in vztrajamo na borbenem pohodu za dvig naše stanovske zavesti in zaščito naših pravic pod praporom naše stanovske organizacije!

Danes naj izpregovorim o dveh v naslovu označenih predpogojih za dvig našega šolskega dela v tem našem glasilu zato, ker sta oba predpogoja tangirana s pojmom pravilno gojenega in razumljenega tovarštva!

Zavedajmo se, da je vprašanje vseh pedagoških vprašanj osebnost učitelja in to v pravilnem pojmovanju svoje odgovornosti in svoje svobode! Kakor so predpogoji za svobodno, duhovno, na šolski aktivnosti težeče šolsko delo: 1. običaj zmogljivosti, 2. zanimanje za snov, 3. prostovoljna odločitev za delo (na temelju smotrene motivacije), tako veljajo isti pogoji tudi za učiteljevo delo in sicer v najvišjem smislu. Samo z odredbami in oblastvenimi pritiski na tega problema ni mogoče rešiti. Vsak učitelj je za delo v svojem razredu odgovoren! To je predpogoj, s katerim stoji in pade vse naše vzgojno-učno prizadevanje, to je pa tudi predpogoj, ki učitelju poklanja na eni strani za uspevanje svojega dela prepotrebno svobodo, na drugi strani pa ono mero odgovornosti, ki je sicer ne najdemo pri nobeni srednji uradniški skupini. Svoboda in odgovornost pa ne izključujeta nadzorstva in vezanosti, marveč oboje preloži od zunaj na znotraj. Često slabo razumljena in zlorabljen krilatica o »Svobodnem učitelju« ne sme na mesto zavesti podločnosti staviti brezovirne svojevoljnosti, ampak v samodisciplini dozorelo, visoke odgovornosti se zavedajočo vzgojiteljsko osebnost, sicer bi zadnje bilo slabše od prvega!

Omenjene odgovornosti pa ni dolžan učitelj le napram sebi, ampak tudi napram ostalim članom učiteljskega zbora, ki naj postane na vsaki šoli homogeni kolegijski! Pasivnost enega člana oškoduje ostale člene tega »delovnega kolesja«, v katerem pa posamezni členi ne stojijo v mehaničnem dotikanju, marveč v živem medsebojnem učinkovanju. Za uspešno rešitev tega učinkovanja je posameznik odgovoren celoti in vsake-

mu članu učiteljskega zbora! Kot priznanje te odgovornosti in kot jamstvo svojega delovnega žrtvovanja naj smatra: 1. Sprjaznjenost po medsebojnih razrednih obiskih, 2. Ostvaritev medsebojne stvarne kritike, 3. Nadaljnjo pedagoško izobrazbo s temeljitostno pripravo na pouk, študiranjem pedagoške književnosti itd, 4. Strnjeno konferenčno delo, 5. Delovni stik med razredi in šolami.

In ravno tema dvema nalogama: a) pojmovanju prave učiteljske vzgojiteljske osebnosti; b) harmonizaciji učiteljskih zborov na vseh šolah sem posvetil prav posebno pažnjo ob priliki pregleda narodnih šol našega sreza in ravno tema dvema nalogama naj velja vse naše posvečanje takoj ob načrtju novega šolskega leta, zavedajoč se, da če želimo organizirati razredne in skupinske delovne zajednice med učenci, mora šolska mladina vzor in vzgled take organiziranosti videti na nas samih. To pa zahteva, da tvori tudi učiteljski zbor šole pravo delovno zajednico!

Zavedajmo se: kakršen učitelj — takšen razred! Kakršen upravitelj — takšen učiteljski zbor! In kakršen učiteljski zbor — takšna šola!

Z uresničenjem te zahteve, polegoma pripravljajoče širšo samoupravo šole, si pa poleg enotnostne organizacije sodobnega pouka nismo le zagotovili delovnega uspeha in ugleda v šoli, ampak tudi zunaj šole. S tem bomo vzgajali k slogi, edinstvu na vasi in preko njenih mej in s tem — kar je baš v našem obmejnem ozemlju važno, vršili patriotsko vzgojno poslanstvo!

Poleg poklicne milosti pa so z njim na skupnem delu navezani službeni tovariši, ki jim poguma, poklicne radosti in ustvarjalnega veselja dajati morejo in morajo!

V tej smeri in v tem pojmovanju pravega tovarštva sem v prvi vrsti uravnaval vsa leta sem svoje delovanje kot predsednik sreskega učiteljskega zbora Maribor levi breg ter v funkciji šolskega preglednika ugotovil na vseh šolah lepo harmonijo učiteljskih zborov v šolskem in izvenšolskem življenju. V tej smeri in v tem pojmovanju pravega tovarštva uravnavajmo vse naše poklicno in stanovsko-organizačno delo še v potenceirani meri baš odslej, ker le v taki harmoniji, medsebojno složni, bodo učiteljski zbori vseh šol najnižje, a najodpornije še celice v borbi za oplemenitenje jugoslovanske narodno šole in ugled ter pravice njenega učiteljskega!

Vaude Mirko

Strokovne nadaljevalne šole

Nova uredba »o organizaciji, učnem načrtu, strokovni izobrazbi učiteljev in uporabi učbenikov v strokovno - nadaljevalnih šolah«, ki je stopila (za prve razrede) z letošnjim šolskim letom v veljavo, je bila ocenjena v splošnem že v 7. številki »Učiteljskega tovariša« od 12. t. m.

Člankar se tam opravičeno z vso skrbjo vprašuje: »Ali je mogoče, da bi se po takih določbah strokovno nadaljevalno šolstvo dvigalo?« Z odločnim »Ne!« zanika kategorično tako možnost.

Ta žalostna ugotovitev ni prav nič pretirana, zato je nujno potrebno, da se vsi krogi, ki jim je na srcu razvoj tega važnega šolstva, zavzamejo z vso odločnostjo za pravočasno korekturo vseh onih določb v novi uredbi, ki ogrožajo dvig strokovnega nadaljevalnega šolstva.

Kljub nevednosti, da še ponavljamo, hočemo danes še enkrat pokazati na najhujšo določbo nove uredbe, ker preti prav od te strani najresnejša nevarnost temu šolstvu. V prvi razred strokovne nadaljevalne šole se vpišejo vsi oni učenci, ki so dovršili osnovno šolo. Do vstopa v drugi razred imajo pravico vsi učenci, ki so dovršili prvi razred višje narodne, meščanske ali srednje šole. V tretji razred strokovne nad. šole se pa morejo sprejeti samo oni učenci, ki so dovršili drugi razred kake višje narodne, meščanske ali srednje šole.

Ta določba, ki je podana tu le v skrajšanem izvlečku, pomenja za strokovno nadaljevalno šolstvo v naših krajih naravnost nepopravljiv udarec.

V Dravski banovini imamo popolnoma izvedeno osemletno šolsko obveznost. Iz tega sledi, da dovrše tudi vajenci na deželi vsaj nekaj razredov višje narodne šole. V mestih pa prihajajo v obrt vajenci tudi z meščanskih in srednjih šol. Vajencev z dovršeno sa-

mo osnovno šolo naši mojstri sploh ne sprejemajo, ker imajo zlasti v današnjih težkih gospodarskih prilikah veliko izbiro višje šolanih učencev. Tudi ni še najmanjšega izgleda, da se bo to v kratkem času izpremenilo in bi mogočen razmah naše obrti primoral mojstre sprejemati v vajo vse s kraja, kar bi se jim nudilo.

Neizbežna posledica te določbe v novi uredbi bodo nezasedeni prvi in drugi razredi obrtnih šol. Tako bodo naše obrtno - nadaljevalne šole po sili dejstev skržene na en sam razred; kjer pa obstojajo že sedaj samo dvo-razredne šole, bo sledilo popolno izločenje tega šolstva.

Kar se pa tiče učnega programa, se bodo morali omejiti tako sestavljeni drugi, odnosno tretji razredi zgolj na ponavljanje učne snovi iz prejšnjih splošnih šol in sicer v mehanovo predpisane učne snovi. O kakem resnem strokovnem izobraževanju ne more biti govora na takih strokovnih šolah, kamor prestopajo lahko učenci iz splošnih šol naravnost v zadnji letnik. Ves strokovni pouk se bo prenesel tako skoraj izključno na zadnji letnik obrtnih šol. S tem je pa izpodmaknjena strokovno - nadaljevalnemu šolstvu ona osnova, radi katere je bilo to šolstvo ustanovljeno. Vsi naporji zadnjih tridesetih let, ki so šli za tem, da to šolstvo izpopolnjujejo prav v tej smeri, bodo zadeli v novi uredbi na nepremagljive težkoče.

Prepričani smo, da se bodo težke posledice novega kurza v tem šolstvu pokazale povsod tam, kjer se bodo določbe nove uredbe striktno izvajale.

Kakor nam je pa znano, se v Ljubljani letos to ni zgodilo. V prve razrede obrtnih nadaljevalnih šol so bili kljub novi uredbi, ki je stopila z letošnjim letom v veljavo, vpisani v prve razrede premnogi učenci, ki imajo pra-

VSEBINA:

Seja Upravnega odbora.
Osebnost učitelja in učiteljski zbor na šoli.
Strokovne nadaljevalne šole.
Bolezen volje.
Slike iz naše preteklosti.

LISTEK: Kaj torej: Za ali proti?

Splošne vesti. — Osebnost zadeve. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Inozemsko šolstvo in učiteljstvo. — Novosti na knjižnem trgu.

vico do vstopa v drugi ali celo v tretji razred.

Zgodilo se je to v interesu vajencev in slovenske obrti, toda zgodilo se je proti predpisom nove uredbe. Toda s skrbjo se moramo vprašati: kateri kriterij se bo uveljavil za bodočnost? Kajti konflikti so tu neizbežni. Če se hoče izogniti karibdi, zadeneš v Seilo. Udarca se ne rešimo — a koga naj zadene: slovensko obrt ali učno osebo na strokovno - nadaljevalnih šolah?

Bolezen volje

Kdor ljubi T. S. F. mu je znan pojav »Fading-a«. Dosedaj še iz nepoznatih vzrokov zvočni valovi, katerim smo se še do nedavnega čudili, polegoma izgubljajo na svoji moči, dokler se naenkrat ne umire: mesto njih zavladati tišina, ki je ena od mnogih smrtnih oblik. Izgleda, da preživljamo v Franciji v sedanjem času na političnem in socialnem področju pojav iste vrste, ki bi ga lahko nazvali »bolezen« kolektivne volje. To je simptom slabosti, letargične uspanosti, ki nas dela nedovzetne za velike probleme ureditve sedanjega življenja in učinkuje na narod, v smislu zajednice, da postaja nesposoben za obnovo.

Pojav postaja v toliko vznemirjujoč, ker predstavlja velik kontrast nasproti onemu, kar se danes dogaja. V Italiji, Rusiji in Nemčiji opažamo vsak dan jačo ekscipacijo, ki je močna narodna mistika in dinamika, s čimer bi se dalo priti v okoliščini gledišča racionalizma ali česa drugega, kar ima pač za edini smoter, da vsa poedina hotenja spravi v službo enega ideala.

Če predpostavljamo, da niti ena od teh dinamičnih sil ne predstavlja opasnosti za našo narodno eksistenco — nesporno se razume, da ta predpostavka ni brez vsakega rizika — je jasno, da iste vsebujejo v svoji celoti, močnejšo silo od inertnosti in da narod, ki na vse to reagira samo z drobci poedinčevih naporov, čeprav bi bili ti narodi in poedinci sami po sebi značajni, morajo, kadarkoli že, podleči.

Treba je, da se pravilno pojmuje vsebina te mistike katere vloga v življenju naroda izgleda slično vlogi navad v fizikalno - kemijskem svetu. Jasno je, da se to ne more doseči samo s kritiko. Čemu naj služi trditev, da je njihov smoter predvsem ta, da uničijo najdragocenejše moralne vrednote, kakor je svoboda obsojda — brez katere ni osebnosti v višjem pomenu besede, — če ta svoboda vodi v slabost? Čemu naj bi služilo ugotavljanje, da prihajajo one v nasprotju z najelementar-

* EMIL LUDWIG, avtor najbolj čitanih monografijskih romanov o Jezusu, Goetheju, Bismarku, Lincolnu, Viljemu in državnih sodobne Evrope, je napisal po vzgledu Čapkovič »Hovoru« knjigo »Duh in sveto«, posvečeno osebnosti in delu prezidenta Masaryka. Je to najlepša njegova knjiga in bo bržkone prevedena v vse glavne evropske jezike.

S prezidentom je govoril avtor tudi o stari in novi šoli in o prizadevanjih učiteljstva za visokošolsko izobrazbo. Povedal je, da je tudi on zrastel v učiteljski sredi in dejal: »Moj oče je bil prvi v Evropi, ki je znanstveno dokazoval, da je v šolskih prostorih treba mnogo svetlobe in čistega zraka in je tudi zahteval šolskega zdravnika v dobi, ko je bilo to mišljenje v učiteljskih vrstah kaj malo udomačeno. Izmed vseh reform je ta brez dvoma najvažnejša. Zakaj plačamo učitelje najslabše, mesto da bi jih nagradili najbogatejše od vseh državnih uradnikov? Če bi jaz imel svojo državo, bi v njej prejemal učitelj največjo plačo, ker je njegova odgovornost večja kakor odgovornost sodnika, in za učitelje bi morali biti izbrani največji talenti v državi.«

Emil Ludwig ne dela učiteljstvu tega poklona iz nekakih postranskih namenov. Prepričan je, da ima učiteljstvo v tej dobi posebno poslanstvo. V njegovem boju, v času gospodarske krize, ne vidi upad idealizma. Nasprotno, ono zahteva za plačilo tega idealizma samo eksistenčni minimum.

Podpirajte stanovske gospodarske in socialne ustanove!